

Dansk udgave

Meddelelser og oplysninger

Informationsnummer

Indhold

Side

I *Meddelelser*

Revisionsretten

2000/C 152/01

Særberetning nr. 6/2000 om rentegodtgørelser fra Fællesskabet på lån ydet til små og mellemstore virksomheder af Den Europæiske Investeringsbank som led i Bankens midlertidige lånefacilitet, med Kommissionens svar

1

I

(Meddelelser)

REVISIONSRET TEN

SÆRBERETNING Nr. 6/2000

om rentegodtgørelser fra Fællesskabet på lån ydet til små og mellemstore virksomheder af Den Europæiske Investeringsbank som led i Bankens midlertidige lånefacilitet, med Kommissionens svar

(artikel 248, stk. 4, andet afsnit, EF)

(2000/C 152/01)

INDHOLD

	<i>Punkt</i>	<i>Side</i>
INDLEDNING	1-7	3
Baggrund og mål	1-2	3
Retsgrundlaget	3	3
Rettens revision	4-7	3
RESUMÉ AF DE VÆSENTLIGSTE BEMÆRKNINGER	8-16	4
IVÆRKSÆTTELSE AF FORANSTALTNINGEN	17-23	4
Væsentligste karakteristika	17-19	4
Proceduren	20-23	6
BUDGETFORVALTNING OG REGNSKABSOPSTILLING	24-27	7
Udviklingen i bevillingerne	24-25	7
Budgetforvaltning	26	8
Regnskabsopstilling	27	8
FORMEL RIGTIGHED OG LOVLIGHED	28-48	11
Resultaterne af de stedlige revisioner	28-37	11
Samlet resultat	28	11
Antal støtteberettigede arbejdspladser	29-30	11
Kumulation af flere former for fællesskabsstøtte	31-34	12
Støttemodtageren eller lånet var ikke støtteberettiget	35	12
Den støtteberettigede periode var ikke overholdt	36-37	12
Svagheder ved systemet	38-43	13
Særlige aspekter	44-48	13
Rækkefølgen for behandlingen af ansøgningerne	44	13
Lige adgang	45	13
Iværksættelsesfrist	46-48	14

	<i>Punkt</i>	<i>Side</i>
VURDERING AF EFFEKTIVITETEN	49-69	14
Foranstaltningernes investeringsfremmende og jobskabende effekt	49-57	14
Modtagervirksomhedernes størrelse	58-59	16
Rentegodtgørelsernes geografiske fordeling	60-63	16
Konkurrenceaspekter på bankmarkedet	64-69	17
KONKLUSION	70-75	17
Kommissionens svar		19

INDLEDNING**Baggrund og mål**

1. Det Europæiske Råd i København i juni 1993 opfordrede EIB til i samarbejde med Kommissionen at forhøje den midlertidige lånefacilitet på 5 mia. ECU, som Det Europæiske Råd havde vedtaget i Edinburgh i december 1992, med 3 mia. ECU ⁽¹⁾. Af disse supplerende midler skulle 1 mia. ECU bruges til styrkelse af de europæiske små og mellemstore virksomheders (SMV) konkurrencedygtighed, og der skulle kunne ydes rentegodtgørelse på disse lån på indtil 3 % årlig over fem år. Disse rentegodtgørelser skulle kædes sammen med jobskabelse. Foranstaltningen, som kaldes den midlertidige facilitet til fordel for SMV, men som også er kendt som København-faciliteten, blev oprettet ved en rådsafgørelse vedtaget i april 1994 ⁽²⁾ på grundlag af EF-traktatens artikel 235. I betragtningerne til nævnte afgørelse henviste Rådet til Edingburgh-facilitetens presserende karakter og understregede, at den nye facilitet skulle iværksættes så hurtigt som muligt.

2. Det Økonomiske og Sociale Udvalg udtalte sig positivt om forslaget til foranstaltningen og konstaterede endvidere: »ØSU anser det for nødvendigt, at Kommissionen og Investeringsbanken rettidigt og udførligt underretter medlemsstaterne og de små og mellemstore virksomheders organisationer om alle enkeltheder i rentegodtgørelsesordningen og dens gennemførelse. Kreditinstitutterne og deres centralorganisationer skal også udtrykkeligt inddrages i denne orientering« ⁽³⁾.

Retsgrundlaget

3. Retsgrundlaget i Rådets afgørelse fra april 1994 har følgende hovedelementer:

- a) Foranstaltningen skulle administreres af EIB på Fællesskabets vegne og i overensstemmelse med en samarbejdsaftale ⁽⁴⁾ mellem Kommissionen og EIB.
- b) Lånene skulle ydes af EIB på EIB's vilkår og betingelser.
- c) De samlede lån med rentegodtgørelse skulle kunne udgøre indtil 1 000 mio. ECU.

⁽¹⁾ Det Europæiske Råd opfordrede i konklusionerne fra mødet i Edinburgh den 11. og 12. december 1992 Rådet og EIB til i samråd med Kommissionen at overveje oprettelsen af en ny midlertidig lånefacilitet på 5 000 mio. ECU med det formål at finansiere infrastrukturlån, specielt lån til finansiering af de transeuropæiske net.

⁽²⁾ Rådets afgørelse 94/217/EF af 19. april 1994, EFT L 107 af 28.4.1994, s. 57.

⁽³⁾ Udtalelse fra Det Økonomiske og Sociale Udvalg af 20. oktober 1993, EFT C 352 af 30.12.1993, punkt 3.3.

⁽⁴⁾ Samarbejdsaftalen blev undertegnet den 14. juni 1994.

- d) EIB skulle træffe beslutningerne om at yde lån med rentegodtgørelse inden for en frist på 12 måneder efter datoen for rådsafgørelsens ikrafttræden, dvs. inden den 28. april 1995.
- e) Rentegodtgørelserne blev fastsat til 2 % årlig i en periode på fem år.
- f) Investeringsprojekterne skulle være jobskabende.
- g) Kommissionen skulle hvert år udarbejde en rapport med en evaluering, hvori der især skulle redegøres for den samlede udnyttelse af lånene og for indvirkningen på jobskabelsen og på rentesatserne ⁽⁵⁾.

Retten revision

4. Foranlediget af Revisionsrettens årsberetning for regnskabsåret 1995 og i sin afgørelse fra april 1997 om decharge til Kommissionen for gennemførelsen af det almindelige budget for regnskabsåret 1995 ⁽⁶⁾ opfordrede Europa-Parlamentet Revisionsretten og Kommissionen til så hurtigt som muligt at afgive udtalelse »om forvaltningen af København-faciliteten og dens effektivitet med særlig henvisning til, hvordan de jobskabelseskriterier, der anvendes i forbindelse med rentegodtgørelser, fungerer«.

5. Europa-Parlamentets interesse for denne foranstaltning blev vakt af Revisionsrettens bemærkninger om EKSF-omstillingslånenes lovlighed, formelle rigtighed og effektivitet ⁽⁷⁾. Disse lån har faktisk mange lighedspunkter med de lån, der er ydet over København-faciliteten, herunder navnlig klausulen, som knytter rentegodtgørelsen til jobskabelse.

6. Revisionsmålene var dels at efterprøve, om gældende bestemmelser var overholdt, dels at måle foranstaltningens effektivitet ud fra de særlige mål: fremme af investeringer i SMV og jobskabelse.

7. Revisionsretten har aflagt revisionsbesøg i samtlige Unionens medlemsstater for at analysere, hvordan foranstaltningen var iværksat på nationalt plan, og hvilken effekt den havde haft. 114 modtagere i seks medlemsstater og deres finansielle mellemed i blev besøgt.

⁽⁵⁾ I perioden oktober 1994-december 1997 udarbejdede Kommissionen fire rapporter.

⁽⁶⁾ Europa-Parlamentets beslutning med bemærkningerne til afgørelsen af 10. april 1997, EFT L 162 af 19.6.1997, punkt 57.

⁽⁷⁾ Revisionsrettens årsberetning om EKSF for regnskabsåret 1995, EFT C 377 af 13.12.1996, punkt 2.14-2.20.

RESUMÉ AF DE VÆSENTLIGSTE BEMÆRKNINGER

8. De beløb, Kommissionen overførte til EIB, blev behandlet som acontobetaling og derfor bogført som endelige udgifter i Kommissionens budgetregnskab. I virkeligheden gik der temmelig lang tid, før beløbene blev overført til EIB's repræsentanter, som skulle videreformidle dem til modtagerne. Ved udgangen af 1994, 1995 og 1996 var den faktiske kumulerede udnyttelsesgrad for de disponible budgetmidler således henholdsvis 0 %, 11 % og 52 %, mens der i budgetregnskabet for disse regnskabsår var registreret en udnyttelsesgrad på 100 % (punkt 26).

9. Saldoen på den konto, EIB fører i Fællesskabets navn, figurerer ikke på Fællesskabets balance. Rentetilskrivningen på kontoen, i alt 9,6 mio. ECU, er ikke fastlagt som indtægter i hele perioden 1994-1998, hvor renterne er oppebåret. Det skete først ved overførslen til Kommissionen i september 1998. Her er tale om et generelt problem, som vedrører finansforordningens bestemmelser om bogføring og kontrol af denne form for acontobetaling (punkt 27).

10. Under Rettens revision af foranstaltningens forvaltnings- og kontrolsystem konstateredes der en række iboende svagheder: Støtten blev udbetalt på grundlag af erklæringer fra de involverede, forvaltningen var blevet overdraget til banker, kriterierne fremgik ikke tilstrækkeligt klart og var ikke beskrevet indgående, der var ikke fastsat egentlige sanktioner i tilfælde af falske erklæringer, og der var ikke foretaget kontrol hos modtagerne. Retten foretog stedlig revision af en stikprøve på 114 virksomheder. Stikprøven kan ikke i sig selv ekstrapoleres matematisk. Alligevel afslørede der under revisionerne mange fejl, som bekræfter disse svagheder (punkt 28-43).

11. Trods bestemmelserne i Rådets afgørelse og i samarbejdsaftalen var der i nogle tilfælde ikke lige adgang til ordningen for alle potentielle ansøgere (punkt 45).

12. Samarbejdsaftalens artikel 4 forbyder at kombinere SMV-lån, hvortil der ydes rentegodtgørelse, med andre EIB-lån, hvortil der ydes rentegodtgørelse i henhold til andre aftaler. I et tilfælde, hvor der var ydet EFRU-støtte, der også havde form af rentegodtgørelse på de samme EIB-lån, havde EIB og Kommissionen indgået aftale om at fravige denne bestemmelse. Denne fravigelse var ikke vedtaget på samme niveau som samarbejdsaftalen, og den var ikke indarbejdet i de kontrakter, der var indgået med mellemeddene. Den har derfor ikke retsgyldighed, og de beløb, som er udbetalt oven i de øvrige former for støtte, bør anses for at være udbetalt i strid med bestemmelserne. I øvrigt har man tilsyneladende kun benyttet denne undtagelse i ét land (punkt 31-32).

13. I nogle tilfælde var man på ansøgningstidspunktet allerede langt fremme med gennemførelsen af investeringen. Lånet med rentegodtgørelse havde i realiteten erstattet en eksisterende finansieringsløsning (punkt 53).

14. De virksomheder, der har nydt fordel af foranstaltningen, har oprettet arbejdspladser, men det kan ikke fastslås, at det er rentegodtgørelserne, der har muliggjort oprettelsen af de pågældende arbejdspladser. Desuden omfatter foranstaltningens gennemførelsessystem ikke de oplysninger, som er nødvendige for, at man kan finde frem til arbejdspladser, som er oprettet direkte på grund af lånet med rentegodtgørelse (punkt 57).

15. Støtten er ikke blevet koordineret godt nok med anden regional eller national støtte og heller ikke med anden fællesskabsstøtte (punkt 62-63).

16. De banker, der fungerede som finansielle mellemed, indbyggede i mange tilfælde rentegodtgørelserne i de finansieringsløsninger, de tilbød deres kunder, så det ikke længere kunne ses, hvor rentegodtgørelsen stammede fra (punkt 69).

IVÆRKSÆTTELSE AF FORANSTALTNINGEN**Væsentligste karakteristika**

17. Vilkaerene for iværksættelsen af foranstaltningen blev fastlagt i detaljer i en samarbejdsaftale af 14. juni 1994 mellem Kommissionen og EIB samt i et tillæg til samme aftale undertegnet den 26. og 27. juli 1995. De vigtigste oplysninger om gennemførelsen vises i *tabel 1*. Det samlede beløb til støtteberettigede lån, 1 000 mio. ECU, blev fordelt mellem medlemsstaterne hovedsagelig i forhold til deres indbyggertal, deres bruttonationalindkomst og deres arbejdsløshedsprocent. Der blev ydet lån for 923,2 mio. ECU, og disse lån affødte rentegodtgørelser på 92,3 mio. ECU (1). 4 336 ansøgninger var blevet imødekommet (2). 53 788 arbejdspladser opfyldte ifølge erklæringerne jobskabeskriterierne (3). På tidspunktet for udarbejdelsen af denne beretning var 32 rentegodtgørelsesudbetalinger på i alt 578 600 ECU blevet annulleret eller nedsat.

(1) De udbetalte rentegodtgørelser udgør 10 % af de ydede lån (jf. punkt 19).

(2) Én og samme virksomhed kunne indsende mere end én ansøgning, så det nøjagtige antal modtagere kendes ikke, men det er i hvert fald mindre end 4 336. Heller ikke det nøjagtige antal nyoprettede arbejdspladser kendes, fordi modtagere, der indsendte flere ansøgninger, skrev samme antal arbejdspladser i alle ansøgningerne.

(3) Summen af tallene i modtagernes erklæringer. *Kilde:* EIB.

Tabel 1

Gennemførelsen af foranstaltningen i de enkelte medlemsstater

(1 000 ECU)

Medlemsstat	Disponible lån med rentegodtgørelse ⁽¹⁾	Disponible rentegodtgørelser ⁽¹⁾ ⁽²⁾	Udbetalte rentegodtgørelser	Udnyttelsesgrad (%)	Antal ansøgninger	Gennemsnitlig rentegodtgørelse pr. ansøgning	Antal arbejdspladser i henhold til erklæring	Tilbagebetalte rentegodtgørelser ⁽³⁾	Antal ansøgninger om rentegodtgørelser ⁽³⁾
	(a)	(b)	(c)	(d)	(e)	(f)	(g)	(h)	(i)
Belgien	33 210	3 321	2 189	66	100	21,89	1 520	15,2	1
Danmark	13 026	1 303	1 237	95	36	34,35	978	0,0	0
Tyskland	253 900	25 390	20 445	81	886	23,08	8 222	0,0	0
Grækenland	17 015	1 702	1 430	84	10	142,99	605	0,0	0
Spanien	131 272	13 127	12 536	95	1 005	12,47	6 070	291,8	21
Frankrig	139 117	13 912	13 860	100	976	14,20	9 053	63,2	4
Irland	7 699	770	384	50	9	42,71	184	0,0	0
Italien	144 400	14 440	14 440	100	335	43,10	7 844	208,4	6
Luxembourg	1 140	114	114	100	3	38,00	55	0,0	0
Nederlandene	28 550	2 855	2 855	100	75	38,07	1 373	0,0	0
Østrig	9 500	950	950	100	21	45,24	480	0,0	0
Portugal	4 514	451	322	71	4	80,45	273	0,0	0
Finland	7 800	780	684	88	24	28,51	445	0,0	0
Sverige	10 457	1 046	1 036	99	40	25,89	702	0,0	0
Det Forenede Kongerige	198 400	19 840	19 840	100	812	24,43	15 985	0,0	0
I alt	1 000 000	100 000	92 321	92	4 336	21,29	53 788	578,6	32

⁽¹⁾ Efter omfordeling.⁽²⁾ 10 % af de samlede disponible lån med rentegodtgørelse.⁽³⁾ Stilling pr. 31.3.1999.

Kilde: Den Europæiske Investeringsbank.

18. Lånene blev ydet via EIB's globallånsordning ⁽¹⁾. Under denne ordning stilles kreditlinjer til rådighed for finansielle mellemlid, »formidlere«, som anvender dem til finansiering af individuelle lån, som de yder deres kunder. Formidlerne administrerer lånene og bærer den hermed forbundne risiko. EIB har fastsat en række kriterier for kreditlinjernes anvendelse. Heraf er de vigtigste, at kunderne skal være SMV, og at deres virksomhedsområde skal falde inden for de sektorer, der figurerer på en liste over støtteberettigede sektorer, samt at lånet skal finansiere et investeringsprojekt. I henhold til EIB's kriterier defineres SMV som virksomheder med en nettoanlægskapital på indtil 75 mio. ECU og med under 500 ansatte, og hvis kapital for højst en tredjedels vedkommende indehaves af en virksomhed, der ikke tilhører kategorien SMV (dvs. som ikke opfylder disse kriterier). Blandt sådanne SMV lægger EIB hovedvægten på dem med under 50 ansatte.

19. Rentegodtgørelsen, som udbetales på én gang, er på 10 % af lånet i ecu med et loft på 3 000 ECU pr. nyoprettet arbejdsplads. Lånet kan højst udgøre 75 % af investeringen, og dermed kan rentegodtgørelsen ikke overstige 7,5 % af investeringen ⁽²⁾. Det skal understreges, at hverken den nominelle lånerente eller forfaldsplanen for lånet er bestemmende for, hvor stort et beløb der udbetales i rentegodtgørelser.

Proceduren

20. Nationale repræsentanter ⁽³⁾ viderefremmede rentegodtgørelserne under EIB-mandat. Disse repræsentanters provision udgjorde en bestemt procent af de rentegodtgørelser, der blev udbetalt til modtagerne, og provisionen blev debiteret Fællesskabet ⁽⁴⁾. Nogle repræsentanter fungerede også som finansielle mellemlid og ydede uden andre bankers mellemkomst lån med rentegodtgørelse.

21. De interesserede virksomheder indsendte via det finansielle mellemlid en eller flere ansøgninger til den nationale repræsentant. Heri var anført låne- og investeringsbeløbet samt antallet af arbejdspladser, der efter planerne skulle oprettes. Ansøgningen skulle være den nationale repræsentant i hænde senest den 31. juli 1995. Fristen blev for en række medlemsstaters vedkom

⁽¹⁾ EIB's globallån er beskrevet i *EIB-Information*. Tidsskrift. Nr. 86. EIB, november 1995, s. 7-8.

⁽²⁾ Inden for de samme 7,5 % har Kommissionen besluttet ikke at tillade national støtte til SMV-investeringer uden for støtteberettigede områder. Meddelelse fra Kommissionen om Fællesskabets rammebestemmelser for statsstøtte til små og mellemstore virksomheder (SMV), EFT C 213 af 19.8.1992, punkt 4.1.

⁽³⁾ EIB fordelte selv rentegodtgørelserne i Irland.

⁽⁴⁾ I Grækenland viderefremmede økonomiministeriet rentegodtgørelserne uden provision.

mende udskudt til den 15. december 1995 (jf. punkt 47). Repræsentanten opførte ansøgningerne på en liste i den rækkefølge, de indløb i. Denne liste definerede prioriteringsrækkefølgen for tildeling af rentegodtgørelser (efter princippet »den, der kommer først til mølle, får først malet«, som fastsat i ovennævnte samarbejdsaftales artikel 13).

22. Derefter sendte ansøgere virksomhederne mellem den 1. august 1995 og den 30. juni 1997 den nationale repræsentant en tro og love-erklæring omfattende:

- a) antallet af ansatte pr. 28. april 1994 (datoen for offentliggørelsen af afgørelsen om foranstaltningen)
- b) antallet af ansatte på datoen for afgivelsen af erklæringen
- c) en erklæring om, at der i perioden mellem disse to datoer var oprettet nye arbejdspladser, og at disse nye arbejdspladser var opretholdt i de sidste seks måneder forud for datoen for erklæringen.

På grundlag af dette dokument beregnede repræsentanten rentegodtgørelsesbeløbet og udbetalte det over de midler, EIB havde stillet til rådighed, indtil de var opbrugt.

23. Det var først og fremmest de finansielle mellemlid, der som led i deres sædvanlige marketingaktiviteter udbredte kendskabet til foranstaltningen. Derudover udarbejdede EIB en brochure, der var tiltænkt virksomhederne, og som de finansielle mellemlid uddelte. *Tabel 2* viser tidsplanen for gennemførelsen.

Tabel 2

Tidsplanen for gennemførelsen af foranstaltningen

- a) 28. april 1994: Rådets afgørelse om foranstaltningen offentliggøres i EFT.
- b) 14. juni 1994: Samarbejdsaftalen indgås mellem Kommissionen og EIB.
- c) 1. juli 1994-30. november 1994: Der indgås aftaler med de nationale repræsentanter.
- d) 31. juli 1995: Den oprindelige frist for indsendelse af ansøgninger om rentegodtgørelse.
- e) 15. december 1995: Den endelige frist, men kun for de medlemsstater, der pr. 31. juli 1995 ikke havde opbrugt de midler, der var opført til dem.
- f) 1. august 1995-30. juni 1997: Indsendelse af tro og love-erklæringerne bl.a. om, at jobskabeskriterierne var opfyldt.
- g) 1. juli 1997-30. september 1997: Opstilling af den endelige liste over modtagere.

BUDGETFORVALTNING OG REGNSKABSOPSTILLING

overførsel på 7,5 mio. ECU til artikel B5-3 2 3 vedrørende pilotprojektet »Vækst og miljø«, forvaltet af Den Europæiske Investeringsfond (EIF). Endelig bortfaldt 25 mio. ECU vedrørende regnskabsåret 1996 (tabel 3).

Udviklingen i bevillingerne

24. Bevillingerne til finansiering af foranstaltningen blev opført i budgetterne for 1994-1996 under artikel B5-3 2 2, »Beskæftigelse og vækst i Europa«. De oprindelige bevillinger var på i alt 106 mio. ECU fordelt på tre regnskabsår. De blev i 1994 forhøjet med en overførsel på 17 mio. ECU og i 1996 nedskåret med en

25. Dermed nåede de udnyttede bevillinger op på i alt 93,5 mio. ECU. Disse midler blev overført til en konto i EIB lydende på Fællesskabet. Fra denne konto overførte EIB rentegodtgørelsesbeløbene til de nationale repræsentanter, som videreformidlede dem til de modtagervirksomheder, der opfyldte betingelserne. En oversigt over bevægelserne på denne konto vises i tabel 4.

Tabel 3

Udnyttelse af bevillingerne på budgetartikel B5-3 2 2: »Beskæftigelse og vækst i Europa«

(mio. ECU)

Regnskabsår	Oprindeligt budget	TÆB	Bevillingsoverførsler	Endeligt budget efter TÆB og overførsler	Bortfaldne bevillinger	Udnyttet
1994	45,50	3,00	17,00	65,50		65,50
1995	2,75			2,75		2,75
1996	57,75		- 7,50 ⁽¹⁾	50,25	25,00 ⁽²⁾	25,25
I alt	106,00	3,00	9,50	118,50	25,00	93,50

⁽¹⁾ Overførsel til artikel B5-3 2 3: »Vækst og miljø«.

⁽²⁾ Bevillinger afsat til finansiering af Elise; Rådet vedtog ikke forslaget til afgørelse herom (KOM(96) 155 endelig udg. af 10. april 1996).

Kilde: Driftsregnskabet 1994-1996.

Tabel 4

Oversigt over bevægelserne på den konto, som EIB fører i Fællesskabets navn

(1 000 ECU)

Bevægelser	1994	1995	1996	1997	1998	1999 ⁽²⁾	I alt
Saldo pr. 1.1.	0,0	46 596,9	65 606,1	52 369,7	9 396,3	656,5	
<i>Krediteringer:</i>							
Overførsel af bevillinger ⁽¹⁾	45 500,0	22 750,0	25 250,0	0,0	0,0	0,0	93 500,0
Tilbagebetaling af annullerede rentegodtgørelser	0,0	0,0	28,2	19,5	531,6	0,0	579,3
Renter	1 096,9	4 070,5	2 560,1	1 533,8	305,7	6,1	9 573,0
<i>subtotal</i>	<i>46 596,9</i>	<i>26 820,5</i>	<i>27 838,2</i>	<i>1 553,4</i>	<i>837,3</i>	<i>6,1</i>	<i>103 652,2</i>
I alt	46 596,9	73 417,3	93 444,3	53 923,1	10 233,6	662,5	
<i>Debiteringer:</i>							
Tilbagesøgte bevillinger i det almindelige budget	0,0	0,0	0,0	0,0	9 495,3	0,0	9 495,3
Beløb udbetalt til repræsentanterne	0,0	7 811,2	41 074,7	44 526,7	81,8	0,0	93 494,4
— heraf deres provision	0,0	76,5	405,3	425,1	0,8	0,0	907,7
<i>subtotal</i>	<i>0,0</i>	<i>7 811,2</i>	<i>41 074,7</i>	<i>44 526,7</i>	<i>9 577,1</i>	<i>0,0</i>	<i>102 989,7</i>
Saldo pr. 31.12.	46 596,9	65 606,1	52 369,7	9 396,3	656,5	662,5	
I alt	46 596,9	73 417,3	93 444,3	53 923,1	10 233,6	662,5	

⁽¹⁾ De udnyttede bevillinger på 1994-budgettet andrager 65,5 mio. ECU, hvoraf 20 mio. blev overført den 6.1.1995.

⁽²⁾ Stillingen pr. 31.3.1999.

Kilde: Den Europæiske Investeringsbank.

Budgetforvaltning

26. I første omgang blev de beløb, Kommissionen overførte til EIB, opført på en konto, der blev forrentet med en sats fastsat i samarbejdsaftalen ⁽¹⁾. Disse overførsler blev behandlet som acontobetalinger og derfor bogført som endelige udgifter i Kommissionens budgetregnskab. I virkeligheden gik der temmelig lang

tid, før beløbene blev overført til EIB's repræsentanter til videreformidling til modtagerne. 73 % af det samlede beløb til rentegodtgørelserne blev overført til EIB i 1994 og 1995, men 92 % af betalingerne over disse midler blev afholdt i 1996 og 1997. Ved udgangen af 1994, 1995 og 1996 var den faktiske kumulerede udnyttelsesgrad for de disponible budgetmidler således henholdsvis 0 %, 11 % og 52 %, mens der i budgetregnskabet for disse regnskabsår var registreret en udnyttelsesgrad på 100 % (tabel 5).

Tabel 5

Udnyttelsen af de disponible budgetmidler

	(1 000 ECU)				
	1994	1995	1996	1997	1998
Budgetgennemførelse	65 500	2 750	25 250	0	0
Disponible budgetmidler	65 500	68 250	93 500	93 500	93 500
Årlige overførsler fra EIB til repræsentanterne	0	7 811	41 075	44 527	82
Ikke-udnyttede budgetmidler	65 500	60 439	44 614	87	6
Udnyttelsesgrad for de disponible budgetmidler	0 %	11 %	52 %	100 %	100 %

Kilde: Driftsregnskab og Den Europæiske Investeringsbank.

Regnskabsopstilling

27. Sammenholder man de disponible beløb på EIB-kontoen med de afholdte betalinger (tabel 6 og figur 1), konstaterer man, at udgifterne først er blevet betalt temmelig lang tid efter, at de er blevet bogført. Der er gået så lang tid, at det er et spørgsmål, om det er korrekt at bogføre overførslerne som endelige udgifter, eftersom der her er tale om krænkelse af principperne om budgettets etårighed og gennemsigtighed i budgetregnskabet ⁽²⁾. Hertil kommer, at saldoen på den konto, EIB fører i Fællesskabets navn,

ikke figurerer på Fællesskabets balance, selv om den for Fællesskabets vedkommende er en fordring og for EIB's vedkommende en gæld. Endvidere er rentetilskrivningen på kontoen, i alt 9,6 mio. ECU, ikke blevet fastlagt som indtægter i hele perioden 1994-1998, hvor renterne er oppebåret. Det skete først ved overførslen til Kommissionen i september 1998 ⁽³⁾. Her er der tale om et generelt problem, som vedrører finansforordningens bestemmelser om bogføring og kontrol af denne form for acontobetalinger, og den midlertidige facilitet til fordel for SMV er kun ét af flere eksempler.

⁽¹⁾ I henhold til denne tilskrives renterne ved månedens udgang med en sats svarende til det månedlige gennemsnit af dagrentesatserne anvendt i ecu-afregningsordningen.

⁽²⁾ Udtalelse nr. 4/97 om forslag til Rådets forordning (Euratom, EKSF, EF) om ændring af finansforordningen af 21. december 1977 vedrørende De Europæiske Fællesskabers almindelige budget, EFT C 57 af 23.2.1998, punkt 3.7-3.8.

⁽³⁾ Den regnskabsmæssige behandling af forskud og acontobeløb samt renter er omhandlet i Rettens udtalelse nr. 4/97 af 10. juli 1997 om forslag til Rådets forordning (Euratom, EKSF, EF) om ændring af finansforordningen af 21. december 1977 vedrørende De Europæiske Fællesskabers almindelige budget.

Tabel 6

Sammenligning mellem de beløb, der er overført til repræsentanterne, og de disponible budgetbevillinger på den konto, EIB fører i Fællesskabets navn

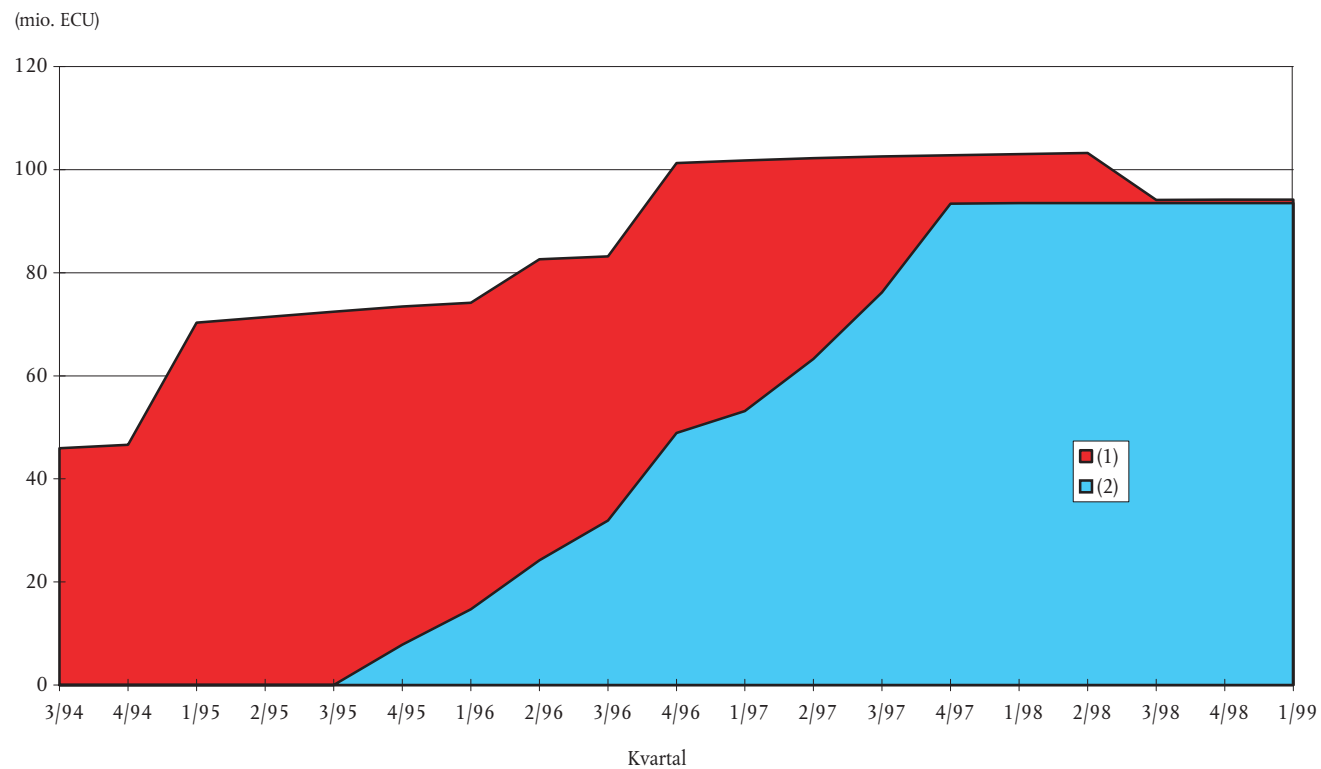
(1 000 ECU)

Kvartal	1994		1995				1996				1997				1998				
	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	
Beløb overført til repræsentanterne (rentegodtgørelser og provisioner)	0	0	0	0	0	7 811	6 904	9 472	7 737	16 962	4 272	10 135	12 871	17 248	82	0	0	0	
Disponible budgetbevillinger på kontoen pr. kvartalets udgang:																			
1. tranche	45 500	45 500	45 500	45 500	45 500	37 689	30 785	21 313	13 576	0									
2. tranche			22 750	22 750	22 750	22 750	22 750	22 750	22 750	19 364	15 092	4 957	0						
3. tranche							7 750		7 750	7 750	7 750	7 750	0						
4. tranche											17 500	17 500	17 500	17 336	87	6	6	6	6
Ikke-udnyttede bevillinger pr. kvartalets udgang	45 500	45 500	68 250	68 250	68 250	60 439	53 535	51 813	44 076	44 614	40 342	30 207	17 336	87	6	6	6	6	

Kilde: Kommissionen og Den Europæiske Investeringsbank.

Figur 1

Sammenholdelse af de krediterede beløb og udnyttelsen af midlerne

(1) Bevillinger regnskabsført pr. kvartalets udgang (kumuleret)
(2) Rentegodtgørelsesbetalinger (kumuleret)

FORMEL RIGTIGHED OG LOVLIGHED

Resultaterne af de stedlige revisioner

Samlet resultat

28. Retten har foretaget stedlig revision af 114 støttemodtagere i seks medlemsstater: Tyskland, Det Forenede Kongerige, Italien,

Frankrig, Spanien og Østrig. Modtagerne repræsenterer 123 betalingsdossierer, fordi nogle af dem har fået udbetalt flere (to, tre eller fire) lån med rentegodtgørelse. Under revisionen konstaterede Retten 61 fejl i dossiererne vedrørende 51 støttemodtagere, som havde modtaget i alt 4,17 mio. ECU i rentegodtgørelser. Når de fejl, der er registreret mere end én gang, udelukkes, er den samlede effekt 1,26 mio. ECU. Revisionsresultaterne vises i tabel 7.

Tabel 7

Oversigt over fejl konstateret ved stedlig revision

Punkt i beretningen	Fejltype	Antal virksomheder, som fejlen vedrører	Rentegodtgørelser udbetalt til de pågældende virksomheder (1 000 ECU)	Beløbet for fejlene (1 000 ECU)
29, 30	De støttede arbejdspladser var ikke støtteberettigede	23	768	372
36, 37	Referenceperioden var ikke støtteberettiget	7	328	209
18, 35	Virksomheden var ikke støtteberettiget	4	219	219
35	Lånet var ikke støtteberettiget (< 5 år)	4	83	83
34	En del af lånet var ikke støtteberettiget	11	272	42 ⁽¹⁾
—	Udgiftstypen var ikke støtteberettiget	2	63	58
31, 32	Støtten var kombineret med andre rentegodtgørelser på EIB-lån	10	581 ⁽²⁾	581 ⁽²⁾
	Samlet fejl ⁽³⁾	51 ⁽³⁾	1 689 ⁽³⁾	1 261 ⁽³⁾
	Reviderede virksomheder i alt	114	4 167	1 261

⁽¹⁾ I forhold til tallene i punkt 34 er der tilføjet en virksomhed i et andet land, som havde underudnyttet sit lån, og endvidere er enkelte andre mindre beløb for fejl, der ikke vedrører moms, trukket fra.

⁽²⁾ Heraf er 98 000 ECU også behæftet med andre fejl.

⁽³⁾ Den samlede fejl svarer ikke til summen af beløbene for de forskellige fejltypen, fordi ét og samme dossier kan være behæftet med flere typer fejl.

Kilde: Den Europæiske Revisionsret.

Antal støtteberettigede arbejdspladser

29. Størrelsen af rentegodtgørelserne var afhængig af, hvor mange arbejdspladser støttemodtagervirksomheden havde oprettet (og opretholdt i seks måneder), for virksomheder i kategori to dog højst 27 (jf. punkt 58). I 23 af de 114 reviderede tilfælde konstaterede Retten imidlertid, at antallet af arbejdspladser, der faktisk var støtteberettigede, var mindre end det antal arbejdspladser, der var oprettet med rentegodtgørelse. Tilsammen havde de reviderede støttemodtagere fået rentegodtgørelser på i alt 4,17 mio. ECU svarende til i alt 1 389 arbejdspladser, heraf havde de 23 støttemodtagere, hos hvem Retten konstaterede en difference, fået

rentegodtgørelser på i alt 768 000 ECU svarende til 256 arbejdspladser. Den samlede difference er på 124 arbejdspladser, hvad der svarer til, at der er udbetalt 372 000 ECU for meget. I øvrigt var de tal, virksomhederne havde anmeldt vedrørende de arbejdspladser, der var oprettet med eller uden rentegodtgørelse, meget lidt pålidelige: I 84 af de 114 reviderede tilfælde var de forkerte.

30. Af de 124 ikke-støtteberettigede arbejdspladser, i forbindelse med hvilke der var udbetalt rentegodtgørelser, var 91 ganske enkelt ikke oprettet i virkeligheden, og 33 var oprettet i en virksomhed i kategori to (jf. punkt 58), som lå i Spanien. Bestemmelsen om, at der højst måtte udbetales rentegodtgørelser til

oprettelse af 27 arbejdspladser, skulle derfor have været anvendt her. Lånet med rentegodtgørelser var imidlertid blevet fordelt på fire lån, som blev ydet af fire forskellige formidlende banker. I forbindelse med hvert af disse sekundære lån blev der anmeldt under 27 arbejdspladser, så spørgsmålet om kategori var kun aktuelt i forbindelse med det samlede antal anmeldte og støttede arbejdspladser, som var på 60. Dette undgik helt den nationale repræsentants og EIB's opmærksomhed, selv om to af de formidlende banker anmeldte virksomheden som tilhørende kategori et, og de to andre anmeldte den i kategori to.

Kumulation af flere former for fællesskabsstøtte

31. I henhold til samarbejdsaftalens artikel 4 kunne SMV-lån med rentegodtgørelse ikke kombineres med andre lån med rentegodtgørelse, som EIB ydede som led i andre aftaler, og heller ikke med EKSF-lån med rentegodtgørelse. Når modtageren fik rentegodtgørelsen udbetalt, skulle han i øvrigt underskrive en kvittering, som også omfattede en erklæring om, at denne betingelse var opfyldt. Men i juli 1994 foreslog den tjeneste i EIB, der forvaltede faciliteten, den kompetente tjenestegren i Kommissionen, at bestemmelsen ikke skulle anvendes på rentegodtgørelser, der kombineres med støtte, der ydes i form af rentegodtgørelser som led i en EFRU-foranstaltning ⁽¹⁾. Den pågældende tjenestegren i Kommissionen modsatte sig ikke forslaget, hvad der blev udlagt som en godkendelse.

32. Faktisk konstaterede Retten under revisionen mange tilfælde af kumulation af støtte, men kun i Spanien, fordi formidlerne i andre medlemsstater åbenbart ikke havde hørt om undtagelsen. Af 11 reviderede virksomheder i Spanien, der havde modtaget støtte (653 000 ECU i rentegodtgørelser), havde ti kombineret SMV-støtten (581 000 ECU) med EFRU-støtte (370 000 ECU), som også blev ydet i form af rentegodtgørelse på EIB-lånet, som der dermed er ydet dobbelt rentegodtgørelse på. Reglen om, at en støtteforanstaltning ikke må kombineres med anden støtte, finder i endnu højere grad anvendelse, når der ydes støtte inden for rammerne af ét og samme lån, og denne støtte finansieres over fællesskabsbudgettet — uanset hvilket finansielt mellemlid der har ydet støtten. Da kombination med anden støtte altså var udelukket i henhold til samarbejdsaftalens artikel 4, og SMV-støtten var ydet med validitet pr. datoer, der lå efter datoerne for EFRU-støttens validitet, må de pågældende SMV-rentegodtgørelser anses for regelstridige. En undtagelse, som tjenestegrene har indgået aftale om, er ikke retsgyldig. Kun et dokument vedtaget på samme niveau som samarbejdsaftalen ville have været en gyldig undtagelse. Desuden var samarbejdsaftalen gengivet uden denne ændring i et bilag til kontrakterne med repræsentanterne og de finansielle mellemmand.

33. Retten gjorde allerede i årsberetningen om EKSF for regnskabsåret 1996 ⁽²⁾ opmærksom på risikoen for, at kombination af SMV-støtte med EKSF-lån med rentegodtgørelse ikke ville blive opdaget, og Kommissionen oplyste, at den ville foretage kontrol, når den endelige liste over modtagerne under SMV-faciliteten forelå.

34. Moms erlagt ved køb af produktionsmidler er ikke en udgift for virksomhederne, eftersom den kan fratrækkes ⁽³⁾. Ti af de 28 reviderede støttemodtagere i Det Forenede Kongerige havde imidlertid ladet momsen indgå i beregningen af lånet med rentegodtgørelse, og derfor var der udbetalt for meget i rentegodtgørelser. Det er igen et eksempel på, at de gældende bestemmelser ikke er anført og forklaret klart nok. Den samlede fejl er af størrelsesordenen 40 000 ECU af de samlede rentegodtgørelser på 253 000 ECU, der er udbetalt til de pågældende ti virksomheder, og af de 789 000 ECU, der er udbetalt i alt til de reviderede virksomheder i Det Forenede Kongerige. Denne fejltipe er ikke blevet konstateret i andre lande.

Støttemodtageren eller lånet var ikke støtteberettiget

35. Retten konstaterede, at fire af de 114 reviderede virksomheder havde modtaget rentegodtgørelser på i alt 219 000 ECU, selv om de ikke opfyldte kriteriet for, hvordan SMV skulle defineres i forbindelse med denne foranstaltning, eller deres virksomhedsområde ikke figurerede på listen over støtteberettigede sektorer (jf. punkt 18). Det var fastsat, at lånekontrakterne skulle løbe over mindst fem år, hvad der svarer til den periode, som rentegodtgørelsen beregnes for. Men under revisionen fandt Retten tre kontrakter med en løbetid på under fem år og yderligere et tilfælde, hvor lånet var indfriet, før der var gået fem år. Der var i alt uberegtiget udbetalt 83 000 ECU i rentegodtgørelser.

Den støtteberettigede periode var ikke overholdt

36. Tro og love-erklæringen om antallet af oprettede arbejdspladser skulle forelægges for repræsentanten inden den 30. juni 1997, selv om der på denne dato ikke var sikkerhed for, at der var disponible midler til at dække alle rentegodtgørelserne. I løbet af de følgende tre måneder, dvs. inden den 30. september 1997, skulle repræsentanten sende den endelige modtagerliste til EIB.

37. I Det Forenede Kongerige blev erklæringer, der var afgivet mellem disse to datoer, accepteret. Faktisk havde det finansielle mellemlid, som også var EIB's repræsentant (jf. punkt 68), anmodet nogle af sine kunder (dem, der kun ville være tilstrækkelige midler til, hvis andre, højere prioriterede modtagere på listen trak sig) om at indsende dette dokument efter at have sikret sig, at der var midler til rådighed, dvs. efter den 30. juni 1997. Dermed fik modtagerne længere tid til at oprette arbejdspladser end i andre medlemsstater. I Det Forenede Kongerige konstaterede Retten, at for seks af de 28 reviderede støttemodtageres vedkommende havde den støtteberettigede periode strakt sig ud over den 30. juni 1997. Disse tilfælde omfattede udbetalte rentegodtgørelser på i alt 149 000 ECU. Et lignende tilfælde, hvor der var oprettet og opretholdt arbejdspladser uden for støtteperioden, konstateredes i Spanien (60 000 ECU).

⁽¹⁾ Kommissionens beslutning af 25. november 1994, K(94) 3044, om ydelse af globaltilskud til mål 1-regioner i Spanien som led i EFRU-interventionerne i perioden 1994-1999.

⁽²⁾ EFT C 380 af 15. december 1997, punkt 2.28-2.33.

⁽³⁾ Moms erlagt ved købet af et gode er ifølge selve principperne for denne afgift en fordring, som virksomheden har på de fiskale myndigheder, og opføres dermed som et aktiv på virksomhedens balance.

Svagheder ved systemet

38. De mange konstaterede fejl afspejler de iboende svagheder ved forvaltnings- og kontrolsystemet, som Retten afdækkede under sin undersøgelse af systemet. For det første blev rentegodtgørelserne udbetalt på grundlag af en erklæring fra modtageren selv. Dermed var der ikke fuldstændig garanti for, at beløbene var udbetalt på et korrekt grundlag, og det eneste, modtagerne risikerede, hvis de indsendte ukorrekte erklæringer, var at skulle tilbagebetale de uretmæssigt udbetalte beløb. Desuden var den foreskrevne formular og vejledningen i at udfylde den ikke særlig præcist udformet. Navnlig var det ikke klart, hvad der mentes med, at de nyoprettede arbejdspladser skulle være opretholdt i de sidste seks måneder forud for datoen for erklæringen. Man kunne helt sikkert have undgået hovedparten af fortolkningsproblemerne, og dermed have nedbragt antallet af konstaterede fejl, hvis vejledningen havde været grundigere og formularen klarere udformet.

39. At foranstaltningen blev forvaltet af banker, var heller ikke i sig selv tilstrækkelig garanti for, at erklæringerne var formelt rigtige. Bankerne havde stort set ikke kontrolleret systematisk, om støtteberettigelseskriterierne var opfyldt, og navnlig ikke hvor mange nye arbejdspladser der faktisk var oprettet. Når de finansielle mellemed indsendte ukorrekte erklæringer, medførte det ingen sanktioner.

40. Der blev ikke foretaget kompenserende kontrol i tilstrækkeligt omfang. EIB nøjedes med at efterprøve repræsentanternes procedurer på stedet, kontrollere, at de havde den fornødne dokumentation, og om der var kontinuitet i dokumenterne fra repræsentanterne. Kommissionen har derimod overhovedet ikke kontrolleret, om ansøgningerne var formelt rigtige.

41. Både Retten og de kommissionstjenestegrene, der i mange år har iværksat og kontrolleret foranstaltninger af denne art (for eksempel EKSF-omstillingslånene med rentegodtgørelse), har erfaret, at det er et problem at fremskaffe bevis på oprettelse af nye arbejdspladser. Dokumentationen, der helst skal være officiel, fordi den så er kontrolleret af de nationale skattemyndigheder eller sociale myndigheder, varierer fra medlemsstat til medlemsstat. Det er fastsat i samarbejdsaftalen, at modtagerne er kontraktligt forpligtede til at fremlægge de nødvendige bilag til kontrol af, at det anmeldte antal arbejdspladser er oprettet, men Kommissionens erfaring på dette område er ikke blevet udnyttet, og inden Retten selv indledte en undersøgelse, var der kun i meget få tilfælde gjort forsøg på at foretage kontrol på grundlag af denne erfaring. I det eneste tilfælde, hvor en national repræsentant havde kontrolleret erklæringerne omhyggeligt og systematisk på grundlag af de officielle dokumenter, viste det sig, at referencedokumenterne ikke kunne bruges, fordi tallene var for generelle og referencerperioderne for lange.

42. I henhold til samarbejdsaftalen skulle lånene med rentegodtgørelse have en minimumsløbetid på fem år. Førtidig indfrielse af lånene inden udgangen af denne periode ville medføre bortfald af rentegodtgørelsen. Det finansielle mellemed skulle holde EIB underrettet herom og på EIB's anmodning tilbagesøge rentegodtgørelsen.

43. Men når det overlades til bankerne alene at konstatere de tilfælde, hvor allerede udbetalte rentegodtgørelser ikke længere er støtteberettigede, og det også overlades til dem at tilbagesøge beløbene, er der ikke en sådan funktionsadskillelse, som er en forudsætning for, at kontrollen kan blive pålidelig. Uden kompenserende kontrol på et andet niveau er der ikke tilstrækkelig sikkerhed for, at denne regel overholdes. Under den stedlige revision konstateredes der ét tilfælde af førtidig indfrielse, der ikke var anmeldt.

Særlige aspekter

Rækkefølgen for behandlingen af ansøgningerne

44. Ansøgningerne om rentegodtgørelser skulle behandles kronologisk i den rækkefølge, de blev modtaget. Rækkefølgen fremgik af den liste, de nationale repræsentanter førte. Denne rækkefølge blev ikke overholdt i en række medlemsstater. I Belgien indgik de seks finansielle mellemed (inklusive EIB's repræsentant) en aftale om at fordele de disponible rentegodtgørelser mellem sig⁽¹⁾, selv om det var i strid med reglerne og betød, at ansøgningerne ikke kunne behandles i kronologisk rækkefølge. I Irland var ordningen baseret på kvoter, så her var det også udelukket at behandle ansøgningerne i kronologisk rækkefølge. Det samme var tilfældet i de medlemsstater, hvor repræsentanten selv havde udvalgt støttemodtagerne (jf. punkt 45, litra c)). I Finland var der ikke opstillet nogen kronologisk liste; desuden havde repræsentanten accepteret mundtlige ansøgninger, så det var helt umuligt at efterprøve den kronologiske rækkefølge.

Lige adgang

45. I henhold til Rådets afgørelse skulle faciliteten være til rådighed i hele Fællesskabet⁽²⁾, og i henhold til samarbejdsaftalen skulle man sørge for at udbrede kendskabet til SMV-faciliteten, og der skulle udsendes omfattende informationsmateriale til SMV om SMV-lån med rentegodtgørelser. På visse områder var der imidlertid af nedenstående grunde ikke lige adgang til støtteordningen for alle potentielle modtagere:

- a) Foranstaltningen blev forvaltet af banker, der havde indgået globallånsaftaler med EIB, hvorved de banker, der ikke havde indgået sådanne aftaler, og disse bankers kunder blev udelukket (for eksempel i Nederlandene, hvor den førende bank på området SMV-finansiering blev udelukket af samme årsag).

⁽¹⁾ I starten var det sådan i Belgien, at kun ét finansielt mellemed, der samtidig var repræsentant, kunne yde lånene med rentegodtgørelse. Så konstaterede fem andre finansielle mellemed, der i øvrigt allerede var EIB-kunder, at de mistede kunder til førstnævnte mellemed. De klagede over dette forhold og anmodede EIB om at få mulighed for at yde kunder lån med rentegodtgørelse. De opnåede denne ret nogle få måneder efter, at det første finansielle mellemed havde iværksat foranstaltningen. Som kompensation krævede de fem andre finansielle mellemed, at der blev indgået en aftale om rentegodtgørelseskvoter til hver af de seks finansielle mellemed.

⁽²⁾ Ottende betragtning i Rådets afgørelse 94/217/EF af 19. april 1994, EFT L 107 af 28.4.1994, s. 57.

- b) Ikke alle banker, der havde indgået globallånsaftaler med EIB, blev udvalgt til at fungere som finansielle mellemlid ved gennemførelsen af denne foranstaltning, selv om de gerne ville (for eksempel i Frankrig og i starten også i Belgien).
- c) Nogle repræsentanter eller finansielle mellemlid havde selv udvalgt støtteansøgerne i stedet for at sørge for at gøre støt-teordningen kendt i bredere kredse (for eksempel i Danmark, Grækenland, Irland, Luxembourg og Østrig).

Iværksættelsesfrist

46. I henhold til artikel 1 i Rådets afgørelse om foranstaltningen skulle beslutningerne om at yde lån med rentegodtgørelse fra EIB træffes inden for en frist på tolv måneder efter datoen for afgørelsens ikrafttræden, altså inden den 28. april 1995. I realiteten var denne dato ikke kun fristen for, hvornår et lån skulle være tildelt modtageren, men også for, hvornår den nationale repræsentant skulle modtage ansøgningen om rentegodtgørelser. Det var faktisk denne ansøgning, der gjorde lånet til et lån med rentegodtgørelse ydet af det finansielle mellemlid på gældende vilkår. Men denne frist blev ikke inkorporeret korrekt i samarbejdsaftalen mellem Kommissionen og EIB. Det skyldes følgende to forhold.

47. For det første var den 28. april 1995 i henhold til denne aftale fristen for indgåelse af globallånsaftaler med de finansielle mellemlid og ikke for indgåelse af låneaftaler med modtagerne. Sådanne aftaler kunne indgås indtil 12 måneder efter, at globallånsaftalerne var indgået, og dermed efter den 28. april 1995, der var fristen i henhold til Rådets afgørelse. For det andet skulle medlemsstaterne i henhold til denne aftale have modtaget ansøgningerne om rentegodtgørelse senest den 31. juli og den 15. december 1995, uanset om de havde opbrugt de tildelte midler pr. 31. juli 1995. Disse frister overskred den frist, der var fastsat i Rådets afgørelse, med henholdsvis tre og syv en halv måned.

48. I øvrigt blev det understreget både i betragtningerne til Rådets afgørelse og i udtalelsen fra Det Økonomiske og Sociale Udvalg, at denne foranstaltning skulle iværksættes så hurtigt som muligt.

VURDERING AF EFFEKTIVITETEN

Foranstaltningernes investeringsfremmende og jobskabende effekt

49. Sigtet med foranstaltningen var at fremme og fremskynde SMV's jobskabende investeringer, og der blev bevilget et rammebeløb på 1 000 mio. ECU, som udelukkende skulle anvendes til lån til SMV kombineret med rentegodtgørelser på 2 % årlig i fem år. Denne støtte skulle hjælpe mange SMV over deres største problem navnlig i start- og udvidelsesfasen, nemlig at få adgang til finansiering gennem lån med lave finansieringsomkostninger uden at råde over tilstrækkelig egenkapital og tilstrækkelige garantier.

50. Under revisionen spurgte Retten systematisk alle modtagere og finansielle mellemlid, om muligheden for at opnå lån med rentegodtgørelse havde været en afgørende faktor, da beslutningen om investering blev truffet, og om denne mulighed havde haft nogen indflydelse på finansieringsstørrelse, art eller tidsplan. I 8 % af de reviderede tilfælde, som tegnede sig for 6 % af rentegodtgørelsesbeløbet, havde virksomheden fremskyndet investeringerne, fordi der kunne opnås rentegodtgørelse, men muligheden for at opnå lån med rentegodtgørelse havde ikke i et eneste af de reviderede tilfælde været den afgørende faktor for beslutningen om at investere.

51. Hovedårsagen til, at denne støttemulighed ikke har haft nogen indflydelse på virksomhedsledernes strategiske afgørelser, er, at rentegodtgørelsen er så beskedent. Den gennemsnitlige effekt på omkostningerne forbundet med de finansierede investeringer (eksklusive finansieringsudgifter) er på knap 2,4 % (tabel 8) og dermed for ubetydelig til at være en afgørende faktor, når der skal træffes beslutning om et investeringsprojekt. Det kræver en så stor investering at oprette en ny arbejdsplads, at 3 000 ECU ikke er noget incitament. Skal støtten have afgørende indflydelse på denne form for afgørelser, skal den være mere målrettet og ikke spredes så meget.

Tabel 8

Rentegodtgørelsernes indvirkning på investeringerne og de udbetalte lån

(1 000 ECU)

Medlemstat	Investeringer		Udbetalte lån			Rentegodtgørelser			
	Beløb	Gennemsnit pr. oprettet arbejdsplads	Beløb	% af investeringen	Gennemsnit pr. oprettet arbejdsplads	Beløb	% af lånet	% af investeringen	Gennemsnit pr. oprettet arbejdsplads
Belgien	192 094	126,38	72 159	38	47,47	2 189	3,0	1,1	1,44
Danmark	33 087	33,85	12 571	38	12,86	1 237	9,8	3,7	1,27
Tyskland	1 037 873	126,23	222 673	21	27,08	20 445	9,2	2,0	2,49
Grækenland	45 738	75,60	16 170	35	26,73	1 430	8,8	3,1	2,36
Spanien	518 012	85,34	192 405	37	31,70	12 536	6,5	2,4	2,07
Frankrig	335 917	37,11	171 813	51	18,98	13 860	8,1	4,1	1,53
Irland	16 901	92,11	4 127	24	22,49	384	9,3	2,3	2,09
Italien	842 139	107,36	392 861	47	50,08	14 440	3,7	1,7	1,84
Luxembourg	9 274	168,62	2 107	23	38,30	114	5,4	1,2	2,07
Nederlandene	158 205	115,23	76 435	48	55,67	2 855	3,7	1,8	2,08
Østrig	57 770	120,35	9 820	17	20,46	950	9,7	1,6	1,98
Portugal	10 746	39,36	6 265	58	22,95	322	5,1	3,0	1,18
Finland	26 641	59,87	7 072	27	15,89	684	9,7	2,6	1,54
Sverige	35 905	51,15	12 119	34	17,26	1 036	8,5	2,9	1,48
Det Forenede Kongerige	467 930	29,27	258 210	55	16,15	19 840	7,7	4,2	1,24
I alt	3 788 233	70,43	1 456 806	38	27,08	92 321	6,3	2,4	1,72

Kilde: Den Europæiske Investeringsbank.

52. Det var de banker, der fungerede som finansielle mellemed, der bar risikoen forbundet med de individuelle lån, så de anvendte deres egne kriterier for godkendelse af finansieringsansøgninger. Således blev kun projekter, der under alle omstændigheder ville være blevet finansieret, godkendt til finansiering med lån med rentegodtgørelse. Lånene med rentegodtgørelser gav altså ikke nogen ekstra finansieringskapacitet. Under besøg i medlemsstaterne fandt Retten mange vidnesbyrd om, at SMV's største finansieringsproblem er, at deres egenkapital er for lille, og at de ikke kan stille tilstrækkelige garantier til eksterne kapitalindskydere. Set i dette perspektiv vil sådanne faciliteter som de nylig oprettede, som tager sigte på garantistillelse for eller midlertidige investeringer i små virksomheder i start- eller udvidelsesfasen, bedre kunne tilskynde til finansiering af projekter, som det er vanskeligt at skaffe de nødvendige midler til (¹).

53. Anvendelsen på nationalt plan af reglen »den, der kommer først til mølle, får først malet« havde den effekt, at støtteansøgerne især indsendte, og bankerne dermed især behandlede projekter, der var på et fremskredent programmeringsstadium. Virksomhederne havde ikke tid til at udarbejde nye projekter på grund af risikoen for, at andre ansøgere skulle få rentegodtgørelser før de selv. De indsendte hovedsagelig projekter, som der allerede var truffet beslutning om at finansiere, og hvor den forventede effekt

på antallet af arbejdspladser allerede var kendt. I en række tilfælde var man på ansøgningsstidspunktet allerede langt fremme med gennemførelsen af investeringen, og lånet med rentegodtgørelse havde i realiteten erstattet en eksisterende finansieringsløsning.

54. Rentegodtgørelserne er trods navnet ikke blevet opfattet som sådanne, for de blev ikke udbetalt, når renterne forfaldt til betaling, og de blev ikke udbetalt med jævne mellemrum. Når jobskabeserklæringen var afgivet, blev beløbet udbetalt som et engangsbetøb uafhængigt af bankbevægelserne på lånet. Ifølge virksomhederne og bankerne var der i øvrigt kun behov for lempelse af finansieringsudgifterne, når renten blev for høj eller i hvert fald højere, end den var i den periode, hvor foranstaltningen blev gennemført.

55. I henhold til de regler, der skulle gælde for gennemførelsen af denne foranstaltning, kunne der ydes lån med rentegodtgørelser til virksomheder, som havde ansøgt om og opnået et banklån til finansiering af en investering, og som kunne fremlægge bevis for, at de havde oprettet nye arbejdspladser. Der skulle altså ikke være en årsagssammenhæng mellem jobskabelsen og den pågældende investering. I nogle tilfælde havde investeringen ingen effekt på beskæftigelsen, og i nogle tilfælde havde den endog finansieret en rationalisering, der havde medført fald i beskæftigelsen inden for bestemte områder samtidig med, at der var sket en stigning i det samlede antal arbejdspladser i virksomheden. Lånene er først og fremmest blevet anvendt til at kanalisere støtte ud til ekspanderende virksomheder, og man lagde mere vægt på midlet, nemlig decentral fordeling på så mange støttemodtagere som muligt gennem banknettet, end på målet, dvs. jobskabesincitamentet.

(¹) Navnlig initiativerne »EFT-iværksætterordningen« og »SMV-garantifaciliteten« inden for rammerne af »Teknologifaciliteten for SMV«, som der henvises til i konklusionerne fra Det Europæiske Råds ekstraordinære møde i november 1997 i Luxembourg og Rådets afgørelse af 19. maj 1998.

56. De gældende bestemmelser udelukkede ikke overtagelse af engagementer, hvor investeringen skulle finansiere købet af en eksisterende virksomhed; i sådanne tilfælde er der ikke tale om oprettelse af nye arbejdspladser, men kun om bevarelse af eksisterende arbejdspladser. Der kan ikke ydes EKSF-lån med rentegodtgørelse til sådanne projekter, ikke engang i tilfælde, hvor overtagelsen af en lukningstruet virksomhed gør det muligt at redde arbejdspladser, som måske ellers ville blive nedlagt. Under revisionen af København-faciliteten konstaterede Retten i flere tilfælde, at den finansierede og støttede investering bestod i overtagelse af en anden virksomhed med dennes personale. Der var undertiden tale om en redningsaktion, som gjorde det muligt at bevare en del af arbejdspladserne; i andre tilfælde var hverken virksomhedens fortsatte eksistens eller arbejdspladserne derimod truet.

57. Støtten er ganske vist givet til jobskabende virksomheder, men det kan ikke fastslås, at det er støtten, der har muliggjort oprettelsen af de pågældende arbejdspladser⁽¹⁾. Ordningens gennemførelsessystem indeholder ikke de oplysninger, man skal bruge for at kunne finde frem til arbejdspladser, der er oprettet direkte som følge af, at der er ydet lån med rentegodtgørelse. Kommissionens tal er summen af det antal nye arbejdspladser, virksomhederne har angivet som oprettet i perioden fra referencedatoen til datoen for erklæringen. Disse tal omfatter alle nye arbejdspladser, uanset om de er en følge af investeringen finansieret med lån med rentegodtgørelse eller ej. Hertil kommer, at hverken Kommissionen eller EIB har efterprøvet disse oplysninger, og Retten konstaterede ved stedlig revision, at mange af disse tal ikke var rigtige (jf. punkt 29).

Modtagervirksomhedernes størrelse

58. Under denne ordning udvalgte de støtteberettigede SMV ud fra de kriterier, EIB sædvanligvis anvender i sin egen politik over for denne kategori af virksomheder (jf. punkt 18). Eftersom denne definition omfatter relativt store SMV (med en nettoanlægskapital på op til 75 mio. ECU og op til 499 ansatte), blev der under ordningen skelnet mellem to SMV-kategorier, hvoraf den første omfattede virksomheder med en omsætning på under 20 mio. ECU eller samlede aktiver på under 10 mio. ECU og med højst 250 ansatte, mens den anden omfattede alle de øvrige SMV, der opfylder EIB's kriterier. Det blev dernæst fastsat, at der maksimalt kunne ydes lån på 810 000 ECU (og dermed i alt 81 000 ECU i rentegodtgørelse) til virksomheder i kategori to, og at mindst 60 % af modtagerne skulle tilhøre kategori et.

⁽¹⁾ Første, anden, tredje og fjerde rapport fra Kommissionen om gennemførelsen af foranstaltningen, henholdsvis KOM(94) 434 endelig udg. af 19. oktober 1994, punkt 4.3, KOM(95) 485 endelig udg. af 30. oktober 1995, punkt 4.1, KOM(96) 522 endelig udg. af 25. oktober 1996, punkt 4.1, og KOM(97) 645 endelig udg. af 2. december 1997, punkt 4.1.

59. De to regler blev overholdt, og antallet af modtagere i kategori et nåede endog op på over de nævnte 60 %⁽²⁾. Mange af de banker, der fungerede som finansielle mellemlid, har gjort en aktiv indsats for at få fat i potentielle modtagere i denne kategori, og nogle af dem har navnlig lagt vægt på at finde små virksomheder. Andre foretrak derimod større kunder og forvaltede dermed heller ikke så mange lånesager. 81 virksomheder, der tilhørte kategori et, fik tildelt rentegodtgørelser på over 100 000 ECU. Således har 2 % af støttemodtagerne fået udbetalt 14 % af det samlede rentegodtgørelsesbeløb (13 mio. ECU af 92 mio. ECU).

Rentegodtgørelsernes geografiske fordeling

60. Medlemsstaterne fik tildelt i alt 1 000 mio. ECU i lån med rentegodtgørelse i fire etaper. I 1994 blev en første tranche på 650 mio. ECU tildelt de daværende 12 medlemsstater i forhold til indbyggertal (vægtet med 50 %) og bruttonationalindkomst (20 %) i 1993 samt gennemsnittet af arbejdsløshedstallene for 1992 og 1993 målt i procent af indbyggertallet (30 %). Der blev derefter foretaget en anden tildeling til de tre nye medlemsstater efter samme kriterier, men resultatet af beregningerne blev divideret med to, hvad der gav 27,8 mio. ECU. Derefter blev restbeløbet på 322,2 mio. ECU fordelt mellem de 12 gamle medlemsstater i forhold til udnyttelsesgraden for den første tranche pr. 28. februar 1995. Endelig blev de beløb, der ikke var udnyttet pr. 15. december 1995, omfordelt til de medlemsstater, der pr. 31. juli 1995 havde en liste med ansøgninger om beløb, der oversteg de disponible midler.

61. Målet var at udnytte de disponible budgetmidler maksimalt, men på to punkter kom ordningen ikke til at fungere helt tilfredsstillende. Dels blev de nye medlemsstater behandlet anderledes, for deres tildeling var mindre end de øvriges, og de fik ikke mulighed for at få del i de senere omfordelinger. Disse tre medlemsstaters faktiske absorptionskapacitet oversteg imidlertid langt de tildelte beløb. Dels var de oplysninger, der dannede grundlag for beregningerne af den anden tranche og af den endelige omfordeling, ikke tilstrækkeligt pålidelige. Dette hænger navnlig sammen med, at der ikke blev foretaget kontrol inden omfordelingerne for at få slettet de ansøgninger af listerne, der ikke længere kunne komme i betragtning.

62. I sidste ende blev der udbetalt i alt 92,3 mio. ECU i rentegodtgørelser. Udnyttelsesgraden i de enkelte medlemsstater vises i tabel 1. Udnyttelsesgraden i Tyskland er lav i forhold til de oprindelige ansøgninger, de første lister og reservelisten tilsammen.

⁽²⁾ Fjerde rapport fra Kommissionen om gennemførelsen af foranstaltningen, KOM(97) 645 endelig udg. af 2. december 1997, s. 10, punkt 4.3. Kommissionen taler om 80 %, men forklarer ikke, hvordan de er fremkommet; på grundlag af oplysninger fra EIB når man frem til over 90 %. I disse oplysninger er der imidlertid mange klassificeringsfejl.

Den lavere udnyttelse skyldes især førtidig indfrielse, som atter skyldes rentesænkningen. Fordi reglen om en minimumsløbetid på fem år dermed ikke blev overholdt, bortfaldt retten til støtte, og mange lånesager blev trukket tilbage inden det tidspunkt, hvor der skulle afgives erklæring. Udnyttelsesgraden i Belgien, Grækenland og Finland skyldes de forvaltningsmetoder, de nationale repræsentanter anvendte. Irlands og Portugals meget lave udnyttelsesgrad afspejler, at de nationale myndigheder (i Irland) eller fællesskabsmyndighederne (i Portugal) stillede andre, fordelagtigere, støtteprogrammer til rådighed.

63. Støtten er ikke blevet koordineret godt nok med anden regional eller national støtte og heller ikke med anden fællesskabsstøtte. Retten har under besøg i medlemsstaterne konstateret, at støtteforanstaltningen i nogle tilfælde var den eneste af sin art, mens der i andre tilfælde var andre, langt mere interessante, muligheder (jf. punkt 62), eller der var mulighed for at kombinere støtten med regional eller national, undertiden meget betydelig, støtte (for eksempel i Tyskland).

Konkurrenceaspekter på bankmarkedet

64. I overensstemmelse med artikel 267 EF finansierer EIB investeringsprojekter i de mindst udviklede områder eller projekter, som ikke kan finansieres alene med de midler, en medlemsstat kan stille til rådighed. EIB skal dermed støtte Fællesskabets politikker samtidig med, at den er underlagt subsidiaritetsprincippet, dvs. at EIB kun intervenserer, når markedet eller medlemsstaten ikke har tilstrækkelige midler.

65. I 1968 oprettede EIB en globallånsfacilitet for SMV inden for et begrænset antal produktionssektorer beliggende i regionaludviklingsområder. Uden at påtage sig risici forbundet med virksomhederne skabte Banken således grundlaget for finansiering af investeringsprojekter gennem et netværk af allerede eksisterende finansielle mellemlid.

66. Disse lån blev en så stor succes, at der siden hen blev ydet sådanne lån til finansiering af SMV-projekter i hele Fællesskabets område og inden for stadigt flere sektorer (fra 1995 for eksempel detailhandelen). Således undertegnede EIB i perioden 1993-1997 globallån til SMV for i alt 24 362 mio. ECU, svarende til ca. 25 % af EIB's samlede låneaktivitet ⁽¹⁾.

67. I de seneste år har forholdene imidlertid ændret sig. På bankområdet er konkurrencen blevet så stærk, at bankernes lånevilkår, nemlig rentesatserne, tilpasses hinanden mere og mere. På den baggrund er det væsentligste spørgsmål for en bank ikke mere at få adgang til de disponible midler, som markedet kan stille til rådighed, men at omkostningerne forbundet med lånop-

tagelse holdes på et niveau, der sikrer banken højere fortjenstmargener end de konkurrerende banker. Når en bank kan lade en støtte som København-facilitetens rentegodtgørelse indgå i en finansieringspakke, der tilbydes en potentiel kunde, står den pågældende bank stærkere end andre banker. De finansielle mellemlid, som har haft eneret til at formidle disse rentegodtgørelser, har opnået en fordel frem for andre låneformidlere, som ikke er med i det netværk af banker, som har indgået aftaler med EIB (jf. også punkt 45, litra a)).

68. Nogle nationale repræsentanter har endvidere spillet en særlig rolle og dermed været med til at skabe betingelser, hvorunder der også kan opstå konkurrenceforvridning mellem de banker, der fungerer som finansielle mellemlid. I Det Forenede Kongerige var fem finansielle mellemlid bemyndiget til at videreformidle rentegodtgørelserne, men 83 % af de disponible lån med rentegodtgørelse blev ydet af et enkelt finansielt mellemlid, der i øvrigt samtidig fungerede som repræsentant. Det svarede imidlertid langt fra til denne banks position på bankmarkedet (en markedsandel på ca. en tredjedel). I Belgien havde fem finansielle mellemlid mistet kunder til et bestemt finansielt mellemlid, nemlig det mellemlid, som i begyndelsen var det eneste, der kunne yde lån med rentegodtgørelse. I Frankrig fik kun otte finansielle mellemlid, som i øvrigt ikke var blandt de største på markedet, ret til at yde lån med rentegodtgørelse. Og nogle af disse otte finansielle mellemlid fik desuden først på et meget sent tidspunkt kendskab til foranstaltningen, og de var ikke blevet informeret direkte (jf. også punkt 45, litra b)).

69. De banker, der fungerede som finansielle mellemlid, havde i mange tilfælde indbygget rentegodtgørelserne i de finansieringsløsninger, de tilbød deres kunder, så det ikke længere kunne ses, hvor rentegodtgørelsen stammede fra. En bank havde endog lanceret faciliteten som »X-Banks midlertidige SMV-facilitet«. Blandt de modtagere, der vidste, at rentegodtgørelsen kom fra en anden kilde, troede de fleste, at der var tale om EIB-støtte. Kun i ganske få tilfælde vidste modtagerne, at støtten blev finansieret af fællesskabsbudgettet.

KONKLUSION

70. Sådan som den midlertidige facilitet til fordel for SMV blev iværksat, kom den især til, med banknettet som finansielt mellemlid, at fungere som en præmieordning for virksomheder, der oprettede arbejdspladser, og som optog lån til finansiering af hovedsageligt allerede igangværende investeringsprojekter. Efter som der ikke har kunnet påvises en direkte forbindelse mellem rentegodtgørelsen og de oprettede arbejdspladser, kan det ikke bekræftes, at faciliteten har bidraget til, at de pågældende arbejdspladser er blevet oprettet. Det var de banker, der fungerede som finansielle mellemlid, der bar bankrisikoen, så de udvalgte de projekter, de fandt acceptable ud fra deres egne kriterier, og som de dermed også ville have finansieret uden rentegodtgørelsen. Anvendelsen af reglen om, at »den, der kommer først til mølle, får først malet«, bevirkede, at der blev indsendt projekter, der allerede var langt fremme i planlægningen, og hvis effekt på beskæftigelsen faktisk allerede var sikret (jf. punkt 49-57).

71. Lempelsen af finansieringsomkostningerne ser ikke ud til at være et incitament, når renten er så lav, som den har været de senere år. Initiativer af nyere dato med garanti- eller kapitalindskudsfaciliteter til små virksomheder, som har finansieringsproblemer i oprettelsesfasen eller i en udvidelsesfase, dækker tilsyneladende de faktiske behov bedre (jf. punkt 54).

⁽¹⁾ Jf. EIB's publikation »40 years of activity«, s. 10, tabellen med overskriften: »Loans signed in the European Union«.

72. Under Rettens revision af en stikprøve, der omfattede 114 virksomheder, som ikke i sig selv kan ekstrapoleres matematisk, konstateredes der mange fejl (jf. tabel 7). En væsentlig del af fejlene vedrørte arbejdspladser, som i henhold til erklæringer var oprettet og bevaret i mindst seks måneder, hvilket i realiteten ikke var tilfældet (91 arbejdspladser ud af 1 389, jf. punkt 28-37).

73. Disse tilfælde af uregelmæssigheder skyldes i høj grad, at der er tale om en facilitet, som er midlertidig og hviler på et kortfattet lovgrundlag og på en ad hoc-ordning, som forvaltes af banker og bygger på tro og love-erklæringer fra modtagerne. Der er ikke taget tilstrækkeligt hensyn til Rettens tidligere bemærkninger ⁽¹⁾, og Kommissionens erfaring på dette område er ikke blevet udnyttet tilstrækkeligt til at afhjælpe de iboende svagheder. Hverken

Kommissionen eller EIB har foretaget kompenserende kontrol af ordningen (jf. punkt 38-43).

74. De banker, der blev udvalgt til at videreformidle rentegodtgørelserne, har draget fordel af denne ordning i deres kundepolitik og endog kunnet tiltrække nye kunder. Dette har i nogle tilfælde skabt grobund for konkurrenceforvridning på bankmarkedet (jf. punkt 67-68).

75. Finansieringen af faciliteten blev sikret ved, at der blev overført store beløb fra Kommissionen til EIB, hvorefter der gik meget lang tid, før der blev trukket på disse beløb. I den periode på fem år, hvor midlerne henstod i EIB, blev der ikke ført tilsyn med dem inden for rammerne af EF-regnskabssystemet (jf. punkt 26-27).

Vedtaget af Revisionsretten i Luxembourg på mødet den 23. og 24. februar 2000.

På Revisionsrettens vegne

Jan O. KARLSSON

Formand

⁽¹⁾ Revisionsrettens årsberetning for regnskabsåret 1995, EFT C 340 af 12.11.1996, punkt 8.16 og 8.17.

KOMMISSIONENS SVAR**RESUMÉ AF DE VÆSENTLIGSTE BEMÆRKNINGER**

8-9. Det er korrekt, at de bogførte SMV-rentegodtgørelser giver indtryk af en udnyttelsesgrad på 100 %, selv om udbetalingen til de endelige modtagere ikke er foretaget samtidigt fra EIB's side. I det tidsrum, hvor EIB disponerer over midlerne, burde de have været opført som Kommissionens tilgodehavende på aktivsiden i balancen.

10. Systemet er baseret på en tro og love-erklæring fra støtte-modtageren. Banken har efterprøvet, at mellemliddene faktisk har indført et hensigtsmæssigt kontrolsystem for modtagelsen af sådanne erklæringer.

Artikel 16 i samarbejdsaftalen indeholder en bestemmelse om tilbagebetaling af rentegodtgørelser, der uberettiget måtte være udbetalt.

11. Rådet bestemte, at faciliteten skulle iværksættes gennem EIB's globallånsordning, som er en velkendt kanal til udbredelse af Bankens finansiering. En yderligere udvidelse af selve faciliteten ville hverken kunne administreres eller forsvares rent økonomisk, da det trods alt kun drejer sig om beskedne beløb.

12. Uden en sådan kumulering af fællesskabsinterventioner ville faciliteten aldrig have kunnet komme mål 1-regioner til gode.

13. Det er sandt, at der i begyndelsen af programmet blev finansieret en række allerede igangværende projekter. Dette kunne vanskeligt undgås i lyset af, hvor hurtigt faciliteten skulle sættes i værk. Denne virkning er dog aftaget med tiden.

14. Det er almindeligt kendt, hvor vanskeligt det er at måle rentegodtgørelses virkninger for beskæftigelsen på mikroøkonomisk niveau. Faciliteten har imidlertid over for virksomhedsledere og på europæisk plan givet et signal om støtte og opmuntring til jobskabelse fra de offentlige myndigheders side. Faciliteten er en foranstaltning blandt mange andre, og selv om den har sine begrænsninger, har den spillet en positiv rolle ved at bidrage til at skabe gunstige vækststimulerende og jobskabende vilkår for SMV i overensstemmelse med de overordnede målsætninger, der indgår i betragtningerne i Rådets afgørelse.

15. Faciliteten skal anvendes ensartet på europæisk plan, hvorfor en koordinering med samtlige andre former for regional eller national støtte simpelt hen ikke er mulig. Den deraf følgende superposition strider ikke mod nærhedsprincippet.

16. I betragtning af, hvor mange finansielle mellemlid der har deltaget i systemet, er det ikke overraskende, at Retten har kunnet konstatere, at der er anvendt forskellige præsentationsformer. Det er faktisk meget sandsynligt, at der i god tro er bidraget til et stigende manglende overblik over, hvor rentegodtgørelser stammede fra, med det store antal implicerede banknetværk og deres forgreninger eller de mange former for national og regional støtte, der forvaltes af visse finansielle mellemlid.

IVÆRKSÆTTELSE AF FORANSTALTNINGEN**Proceduren**

20. Banken har muligvis af effektivitetshensyn i den korte iværksættelsesfase valgt muligheden for en kumulering af funktionerne som repræsentant og mellemlid. I Bankens operationelle instrukser var der indføjet særlige klausuler herom. Det er sandt, at flere repræsentanter har spillet rollen som mellemlid ved direkte at tildele lån med rentegodtgørelse. Dette skyldes deres særlige erfaringer med forvaltning af finansielle faciliteter af denne art, herunder fællesskabsfaciliteter (EKSF-lån).

23. EIB udsendte i samarbejde med Kommissionen 90 000 flersprogede brochurer for at informere om faciliteten, og disse blev udsendt til samtlige deltagere i systemet. Der blev afholdt talrige informationskonferencer i modtagerlandene med deltagelse fra Kommissionen, Banken og repræsentative sammenslutninger for målgrupperne.

BUDGETFORVALTNING OG REGNSKABSOPSTILLING**Budgetforvaltning**

26. Fremover vil Kommissionen opføre de beløb, som EIB disponerer over, i balancen, indtil de overføres til de endelige modtagere af rentegodtgørelserne.

Regnskabsopstilling

27. Med hensyn til Bankens forvaltning af Kommissionens konto vedrørende faciliteten blev Banken og Kommissionen ved brevveksling af 6. august 1998 og 7. september 1998 enige om, at

beløb over 250 000 ECU skulle tilbagebetales til Kommissionen henholdsvis den 31. maj og den 30. november hvert år for ikke at tilbageholde disse budgetmidler på kontoen efter udbetalingsfasen. Det drejer sig for øjeblikket om rentetilskrivninger og anticiperede afdragsbetalinger.

Forslaget til ændring af finansforordningen bør omfatte bestemmelser, der gør det obligatorisk for ethvert finansielt mellemed, offentligt eller privat, at fremsende oplysninger om kassebeholdninger i Kommissionens navn med påløbne renter og gebyrer.

Kommissionen foretrækker, at disse betalinger behandles som budgetudgifter ved at anse dem som »forsku« (betaling uden overførsel af ejerskab) for dermed at sikre større gennemsigthed i budgetforvaltningen.

Med hensyn til udstedelse af inddrivelsesordrer for rentetilskrivninger deler Kommissionen Rettens opfattelse af, at disse årligt bør være genstand for en konstatering af et tilgodehavende. Forslagene til ændring af finansforordningen bør ligeledes omfatte bestemmelser i denne henseende for at styrke de anvisningsberettigedes forpligtelser.

FORMEL RIGTIGHED OG LOVLIGHED

Resultaterne af de stedlige revisioner

Samlet resultat

28. 38 % af det samlede fejlbehæftede beløb består af kumulering mellem SMV-faciliteten og EFRU-støtte.

Kumulation af flere former for fællesskabsstøtte

31-32. Kommissionen mener, at faciliteten ikke ville have nået frem til mål 1-områder, hvis fællesskabsstøtten ikke blev kumuleret.

33. Spørgsmålet om kumulering med EKSF-lån er blevet nøje drøftet mellem Kommissionen og EIB. Kommissionen har gjort sig bestræbelser for at kortlægge dobbeltfinansiering mellem faciliteten og EKSF. Det viste sig, at der kun er tale om et begrænset antal eventuelle dobbeltfinansieringer. I alt kunne der kortlægges 317 sager, der havde samme navn eller næsten, og disse blev undersøgt. I 61 sager heraf kunne der tænkes at være tale om dobbeltfinansiering, og de undersøges nu alle enkeltvis. Sagerne afsluttes, så snart der modtages yderligere oplysninger, men for øjeblikket

ser det ud til, at der i ca. 25 sager er behov for besøg eller revideringserklæringer, før der kan træffes en endelig afgørelse.

Afhængigt af de yderligere oplysninger, der måtte fremkomme, vil der kunne tænkes iværksat fælles kontrolforanstaltninger (Kommissionen/EIB).

Støttemodtageren eller lånet var ikke støtteberettiget

35-37. Kommissionen vil i sin opfølgning på andre faciliteter, der indebærer delegering til finansielle mellemed, styrke kontrollen af støtteberettigelse for at undgå sådanne tilfælde.

Svagheder ved systemet

38-41. Reglerne tager af effektivitetshensyn udgangspunkt i delegering og ansvarliggørelse af repræsentanter og mellemed, hvilket stemmer overens med selve globallånordningens karakter. I betragtning af facilitetens store målgruppe, antallet af støttemodtagere og deres karakter (flere tusinde SMV) og det gennemsnitlige rentegodtgørelsesbeløb (20 000 ECU) er det vanskeligt at forestille sig noget andet system, som ikke ville have bukket under for procedurebyrden.

Det skal bemærkes, at det i de tro og love-erklæringer, som støttemodtagerne udfylder og sender til de finansielle mellemed, understreges, at støttemodtagerne udsætter sig for eventuelle civile og strafferetlige søgsmål i tilfælde af falske erklæringer.

EIB har fulgt op på de ukorrekte erklæringer, som Retten har fundet frem til, og har over for tilfælde uden fyldestgørende begrundelse iværksat inddrivelsesproceduren via de finansielle mellemed.

42-43. Bankerne skal oplyse EIB om samtlige anticiperede tilbagebetalinger af globallån og betale rentegodtgørelserne tilbage i overensstemmelse med selve logikken i reglerne, som bygger på delegering og ansvarliggørelse af repræsentanter og finansielle mellemed. EIB kontrollerer disse tilbagebetalinger i forhold til listen over støttemodtagere.

Særlige aspekter

Rækkefølgen for behandlingen af ansøgningerne

44. Princippet om »først til mølle, først malet« er med Bankens godkendelse blevet fraveget i visse medlemsstater på grund af særlige omstændigheder af økonomisk og/eller administrativ karakter.

Lige adgang

45. a) Tildelingen under faciliteten af en mia. ECU var i Rådets afgørelse begrænset til EIB's globallån. I betragtning af, at faciliteten skulle iværksættes meget hurtigt overalt i Fællesskabet, støttede Banken sig næsten udelukkende til sit allerede eksisterende net af finansielle mellemlid. Disse mellemlid udvælges på grundlag af operationelle kriterier i forhold til finansiell styrke, aktivitetstype og naturligvis deres villighed til at opfylde de betingelser, som Banken stiller med hensyn til forvaltning af og opfølgning på projekter. Det er berettiget at gå ud fra, at Rådet var klar over, at det ikke ville have været muligt at iværksætte faciliteten mere bredt end gennem de banker, der allerede var impliceret i EIB's globallån, hvis kravene om hurtig gennemførelse skulle imødekommes. Facilitetens omfang var endvidere så forholdsvis begrænset, at et forsøg herpå ikke ville være forsvarligt rent økonomisk.
- b) En vis udvælgelse af de deltagende banker kunne ikke undgås, om ikke andet så for at overholde Rådets krav om hurtig gennemførelse. En række penge- og finansieringsinstitutter, der har indgået kontrakter for globallån med EIB, var i øvrigt klar over de byrder, der sikkert ville være forbundet med faciliteten, hvorfor de simpelt hen ikke har ønsket at deltage i systemet.
- c) De beskudne beløb til rådighed i de nævnte lande berettiger til det manglende »storstilede reklamefremstød«. Noget sådant ville bare have givet anledning til falske forhåbninger og oversvømmet bankerne med ansøgninger, der umuligt kunne imødekommes. Bankerne har i de pågældende lande været i stand til inden for deres kundekreds at fremme projekter, der opfylder de nødvendige beskæftigelseskrav.

Generelt viser det faktum, at 92 % af faciliteten er udnyttet på trods af et kraftigt rentefald, som førte til en række tilbagebetalinger på grund af manglende overholdelse af løbetiden, at informationsbestræbelserne omkring systemet har været tilfredsstillende, og der har været lige adgang til systemet. De store reserverlister i en række lande er ligeledes udtryk for lige adgang.

Iværksættelsesfrist

46-48. Artikel 1 i Rådets afgørelse krævede, at Banken inden for en »frist på tolv måneder efter datoen for afgørelsens ikrafttræden« traf »beslutningerne om at yde lån med rentegodtgørelse«. Det drejer sig her om de beslutninger, som EIB's bestyrelse skulle træffe om at yde globallån til finansielle mellemlid. Afgørelsen nævner ikke overførsel til globallån. Materielt ville det have været fuldstændigt umuligt at overføre facilitetens fulde beløb til de endelige støttemodtagere inden for en frist på tolv måneder. Kommissionen og Banken ville have taget problemet op allerede i 1994,

hvis de havde vurderet, at der var nogen som helst uklarhed om dette punkt. EIB har derimod opfyldt Rådets krav og iværksat faciliteten over for de finansielle mellemlid (nye kontrakter og ændringer til eksisterende kontrakter) inden for fristen. Udbetalingsfasen derefter gik ud over denne frist, hvilket er fuldstændigt normalt for globallåns vedkommende.

VURDERING AF EFFEKTIVITETEN

Foranstaltningernes investeringsfremmende og jobskabende effekt

49-52. Rådet traf en politisk beslutning om at fremme jobskabelsen og fastlagde en række parametre inden for rammerne af sin afgørelse. Kommissionen og EIB har handlet i overensstemmelse med Rådets afgørelse.

Kundernes solvens og projekternes levedygtighed er grundelementer i enhver form for bankvirksomhed. Det er således normalt, at bankerne anvender egne objektive kriterier i udvælgelsen af de projekter, der synes levedygtige blandt alle dem, de får forelagt. Kommissionen finder derimod, at det ikke kun er, fordi en finansiering synes acceptabel på baggrund af virksomhedens økonomiske solvens, at et projekt bliver finansieret. Det skal ligeledes understreges, at forholdet mellem virksomhedens økonomiske forpligtelser og dens driftsresultater, dvs. evnen til at opfylde sine forpligtelser, er et afgørende kriterium for Bankens tildeling af et lån. Når virksomhederne således kan nedbringe deres økonomiske forpligtelser takket være fællesskabsforanstaltningen, fremmer dette långivningen til de pågældende virksomheder.

53. Det er korrekt, at der i begyndelsen af programmet blev finansieret igangværende projekter. Det er dog svært at undgå dette i en opstartsfasen, og virkningen er aftaget med tiden.

54-57. Udbetalingen af rentegodtgørelsen som et fast beløb har to fordele:

- det er den enkleste og billigste løsning rent administrativt
- det øger facilitetens synlighed.

De pågældende virksomheders byrder er lettet, hvilket har forbedret virksomhedernes økonomiske forpligtelser generelt, og dette er en vigtig faktor for långivningen. Ved foranstaltningens iværksættelse var dette i øvrigt fortsat af største vigtighed for lederne af SMV.

Kommissionen hævder ikke, at rentegodtgørelsen er den eneste afgørende faktor i støttemodtagernes beslutning om at foretage jobskabende investeringer. Rentegodtgørelser udgør snarere en del af en pakke, hvori der også indgår foranstaltninger på lokalt, regionalt eller nationalt plan, som tilsammen skaber gunstige vilkår for opfyldelsen af de vigtigste fællesskabsmålsætninger.

Det, der især bør huskes vedrørende rentegodtgørelsen, og det var helt klart de politiske initiativtageres ønske, er, at den over for virksomhedsledere og på europæisk plan har givet et signal om støtte og opmuntring til jobskabelse fra de offentlige myndigheders side. Faciliteten var en foranstaltning blandt mange andre, og selv om den havde sine begrænsninger, har den spillet en positiv rolle ved at bidrage til at skabe gunstige, vækststimulerende og jobskabende vilkår for SMV i overensstemmelse med de overordnede målsætninger, der indgår i betragtningerne i Rådets afgørelse. Faciliteten har i øvrigt helt sikkert bidraget til at fremskynde virksomhedsledernes iværksættelse af investeringsbeslutninger.

En SMV sigter på at forbedre sin konkurrenceevne gennem investeringer i rationalisering, modernisering og udvidelse af produktionskapacitet. Jobskabelsen forårsages af resultaterne på markedet med hensyn til at opnå nye ordrer, uanset om den pågældende SMV befinder sig i en vækstsektor eller en sektor i tilbagegang.

På makroøkonomisk plan er det velkendt, at realrenten er en faktor, der påvirker investeringsniveauet.

Modtagervirksomhedernes størrelse

58. Rettens konstatering bekræfter bankernes vilje til (mere end) at overholde reglerne for facilitetens gennemførelse.

Rentegodtgørelsernes geografiske fordeling

60-61. Der var taget højde for de nye medlemsstaters tiltrædelse allerede fra begyndelsen. Der var i beregningerne taget højde for den endnu tilbageværende tid til udnyttelse af beløbene.

63. En snæver koordinering med samtlige andre former for støtte på regionalt, nationalt eller sågar fællesskabsplan var umulig, da faciliteten skulle stilles til rådighed overalt i Fællesskabet og anvendes ensartet i samtlige medlemsstater. Det kunne ikke undgås, at faciliteten blev føjet til andre serier af allerede eksisterende nationale foranstaltninger eller fællesskabsforanstaltninger (navnlig i støtteberettigede regioner), hvilket ikke anses for at stride mod nærhedsprincippet.

Konkurrenceaspekter på bankmarkedet

67. EIB samarbejder i overensstemmelse med artikel 16 i Bankens vedtægter med et stort net af penge- og finansieringsinstitutter (mere end 130 i EU) i alle de lande, hvor Banken er aktiv. Rådet tog højde for dette særlige forhold i sine bemyndigelser af Banken, herunder for rentegodtgørelserne, inden for og uden for EU. EIB udvælger sine finansielle mellemlid efter objektive kriterier for institutternes solvens og kvaliteter. Et rentegodtgørelsesbeløb fra Fællesskabet rettet til SMV af begrænset omfang og varighed ville ikke have kunnet iværksættes af et ubegrænset antal finansielle mellemlid i Europa. Af en række årsager er det ikke alle banker, der opfylder EIB's kriterier, der accepterer at forvalte globallån eller rentegodtgørelser. Endvidere var en vis form for udvælgelse af de deltagende banker uundgåelig, om ikke andet så for at imødekomme Rådets krav om hurtighed.

68. Det kunne ikke forventes, at faciliteten blev iværksat i forhold til de deltagende bankers respektive markedsandele. For alle faciliteter af denne karakter vil der uundgåeligt, når der ikke anvendes kvotaordninger over for de deltagende banker (men princippet om »først til mølle, først malet« følges), kunne konstateres forskellige grader af kommerciel motivering blandt de deltagende banker.

Den forholdsvis store andel, som et finansielt mellemlid har tegnet sig for i tildelingen af rentegodtgørelserne, er udtryk for dens traditionelle stilling som mellemlid for EIB's globallån i Det Forenede Kongerige. Rentegodtgørelsesfaciliteten er blevet markedsført og stillet til rådighed gennem andre banker i Det Forenede Kongerige. Dette finansielle mellemlid fungerede også som repræsentant, idet den pågældende kumulerede de nødvendige erfaringer (herunder med andre fællesskabsforanstaltninger som EKSF), menneskelige ressourcer og vilje til at fungere som sådan.

KONKLUSION

70. Det er velkendt, at det på mikroøkonomisk plan er vanskeligt at forbinde årsag og virkning af rentegodtgørelser og investeringsudgifter. Samtidig er realrenten på makroøkonomisk plan en velkendt faktor med virkning for investeringsniveauet. Hertil kommer, at faciliteten over for virksomhedsledere og på europæisk plan har givet et signal om støtte og opmuntring til jobskabelse fra de offentlige myndigheders side. Faciliteten var en foranstaltning blandt mange andre, og selv om den havde sine begrænsninger, har den spillet en positiv rolle ved at bidrage til at skabe gunstige vækststimulerende og jobskabende vilkår for SMV i overensstemmelse med de overordnede målsætninger, der indgår i betragtningerne i Rådets afgørelse.

Det er korrekt, at der i begyndelsen af programmet blev finansieret igangværende projekter. Det er dog svært at undgå dette i en

opstartsfasen, og virkningen er aftaget med tiden. Endvidere er de pågældende virksomheders økonomiske byrder blevet lettet, hvilket har påvirket bankernes långivning positivt, idet forholdet mellem virksomhedernes økonomiske forpligtelser og deres driftsresultater er blevet forbedret. Dette forhold er en betydelig faktor i långivningen.

71. Kommissionen påskønner, at dens initiativer af nyere dato bliver vurderet så positivt af Retten.

72. De sager, som Retten nævner, vil blive fulgt nøje af Kommissionen.

73. I betragtning af de økonomiske forhold på daværende tidspunkt blev der i Rådets afgørelse lagt særlig vægt på, at faciliteten

skulle iværksættes »så hurtigt som muligt«. Det ville ikke have været foreneligt med dette behov at udvikle et komplekst regelsæt.

I betragtning af facilitetens store målgruppe, antallet af støttemodtagere og deres karakter (flere tusinde SMV) og det gennemsnitlige rentegodtgørelsesbeløb (20 000 ECU) er det vanskeligt at forestille sig noget andet system, som ikke ville have bukket under for procedurebyrden.

74. Faciliteten med dens begrænsede omfang og varighed ville ikke have kunnet iværksættes af et ubegrænset antal finansielle mellemlid i Europa. En vis form for udvælgelse var derfor uundgåelig. Endvidere er det ikke alle banker, der accepterer at forvalte globallån eller rentegodtgørelser.
